

**ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ УМИСНОГО ВВЕДЕННЯ
В ОБІГ НА РИНКУ УКРАЇНИ (ВИПУСКУ НА РИНОК УКРАЇНИ)
НЕБЕЗПЕЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ (СТ. 227 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ)**

Наумчук Н.В., аспірант

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
вул. Володимирська, 64/13, м. Київ, Україна
naumchuk777@ukr.net*

Статтю присвячено розкриттю змісту ознак об'єктивної сторони умисного введення в обіг на ринку України (випуску на ринок України) небезпечної продукції та формулюванню рекомендацій щодо вдосконалення законодавства про кримінальну відповідальність за вчинення таких дій.

Ключові слова: об'єктивна сторона, введення в обіг, небезпечна продукція, злочинні наслідки, громадська безпека.

**ПРОБЛЕМНЫЕ АСПЕКТЫ ОБЪЕКТИВНОЙ СТОРОНЫ УМЫШЛЕННОГО ВВЕДЕНИЯ
В ОБРАЩЕНИЕ НА РЫНКЕ УКРАИНЫ (ВЫПУСКА НА РЫНОК УКРАИНЫ)
ОПАСНОЙ ПРОДУКЦИИ (СТ. 227 УГОЛОВНОГО КОДЕКСА УКРАИНЫ)**

Наумчук Н.В.

*Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко,
ул. Владимирская, 64/13, г. Киев, Украина
naumchuk777@ukr.net*

Статья посвящается раскрытию содержания признаков объективной стороны умышленного введения в оборот на рынке Украины (выпуска на рынок Украины) опасной продукции и формулированию рекомендаций по совершенствованию законодательства об уголовной ответственности за совершение таких действий.

Ключевые слова: объективная сторона, введение в оборот, опасная продукция, преступные последствия, общественная безопасность.

**THE PROBLEMS OF DETERMINING THE OBJECTIVE SIDE OF INTENTIONAL INTRODUCTION
OF DANGEROUS PRODUCTS INTO CIRCULATION IN UKRAINE (PLACING IN THE MARKET
OF UKRAINE) (ART. 227 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE)**

Naumchuk N.V.

*Taras Shevchenko national university of Kyiv, str. Volodymyrska, 64/13, Kyiv, Ukraine
naumchuk777@ukr.net*

The author elucidates the content of the signs of the objective side of intentional introduction of dangerous products into circulation in Ukraine (placing in the market of Ukraine) and formulates recommendations for improving the law on criminal responsibility for such acts.

As the result of the study, the author suggested to introduce significant amendments to the art.227 of the Criminal Code of Ukraine.

In the article proves the necessity of exclusion of the reference to large size from the article. The author substantiates the view that criminal responsibility has to occur for introduction of dangerous products into circulation in general, but not for the overestimation of release of hazardous products.

The author proves the possibility of committing a crime by omission, namely, introduction of dangerous products can be made because of negligence if the person foresaw the possibility of socially dangerous consequences of his act, but thoughtlessly counted on avoidance of them or if the person did not assume the possibility of occurrence of dangerous consequences of his act, when he should have and could do this.

The article analyzes the criminal law of foreign countries, which provide classified types of crime at issue.

The author indicates the need for further improvement of the art. 227 of the Criminal Code of Ukraine, namely the formation of qualified types of crimes. Therefore, the author proposed during the formation of qualified types of crime to distinguish the category of consumers who can consume products (e.g. children, pregnant women, the elderly) and the types of injuries that customers can get consuming the products.

The author proves that art. 227 of the Criminal Code of Ukraine “Intentional introduction of dangerous products into circulation in Ukraine (placing in the market of Ukraine)” needs further improvement, which should take into account the real gravity of the act analyzed.

In this paper, the author’s position to exclude art. 227 of the Criminal Code of Ukraine from Section VII “Economic Criminal Offenses” and the place it among crimes against public safety into Section IX is justified.

In the article the author offered numerous suggestions regarding amendment of art. 227 of the Criminal Code of Ukraine “Intentional introduction of dangerous products into circulation in Ukraine (placing on the market of Ukraine)” and provided her own version of this article.

Key words: objective side, put into circulation, dangerous products, criminal consequences, public safety.

У ст.227 Кримінального кодексу (далі – КК) України передбачено кримінальну відповідальність за умисне введення в обіг (випуск на ринок України) небезпечної продукції, тобто такої продукції, що не відповідає вимогам щодо безпечності продукції, встановленим нормативно-правовими актами, якщо такі дії вчинено у великих розмірах. Як постає зі змісту зазначеної норми, будь-який випуск небезпечної продукції не є підставою для притягнення до кримінальної відповідальності. Щоб застосувати заходи кримінально-правового характеру, необхідно довести, що така продукція випускалася у великих розмірах.

Метою статті є розкриття змісту ознак об’єктивної сторони умисного введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції та формулювання рекомендацій щодо вдосконалення законодавства про кримінальну відповідальність за вчинення таких дій.

Однією з проблем під час застосування ст.227 КК України, на нашу думку, є вказівка на великі розміри, оскільки законодавець змушує суб’єкта відповідного діяння турбуватися не стільки про те, щоб не випускати на ринок продукцію, небезпечну для здоров’я споживачів, скільки про те, щоб за можливого введення в обіг такої продукції не перейти певну кількісну межу [1, с. 124].

Під введенням в обіг (випуском на ринок України) небезпечної продукції, вчиненим у великих розмірах, слід вважати введення в обіг продукції, загальна вартість якої перевищує п’ятсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. У п.5 підрозділу 1 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України говориться: якщо норми інших законів містять посилання на неоподатковуваний мінімум доходів громадян, то для цілей їх застосування використовується сума в розмірі 17 грн., крім норм адміністративного й кримінального законодавства в частині кваліфікації злочинів або правопорушень, для яких сума неоподатковуваного мінімуму встановлюється на рівні податкової соціальної пільги, визначеної пп.169.1.1 п.169.1 ст.169 розділу IV Податкового кодексу України для відповідного року. Проте зазначений підпункт набирає чинності лише з 2015 р. Тому до 31 грудня 2014 р. для цілей застосування цього підпункту податкова соціальна пільга для будь-якого платника податку надається в розмірі, що дорівнює 50% розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року. Отже, у 2014 р. ця сума складає 609 грн., а п’ятсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян – 304 500 грн.

Одразу виникають запитання: якщо небезпечну продукцію випускати в розмірі, що не досягає великого, тоді особа не буде притягуватися до кримінальної відповідальності? Яку різницю має величина продукції, якщо навіть одиниця її виміру несе в собі реальну загрозу життю чи здоров’ю людей? Доцільним вважаємо виключення з тексту ст.227 КК України вказівку саме на великі розміри, адже кримінальна відповідальність має наставати за введення в обіг небезпечної продукції взагалі, а не за перебільшення кількості випуску небезпечної продукції.

Привертає увагу також те, що кримінально караною дією є не «реалізація споживачам», а «введення в обіг (випуск на ринок України)» продукції, яким згідно зі ст.1 Закону України

«Про загальну безпечність нехарчової продукції» є перше надання продукції на ринку України [2, с. 36]. Водночас з огляду на аналіз ч.7 ст.8 Закону України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції», якщо виробника продукції не може бути ідентифіковано органом ринкового нагляду, для цілей цього закону особою, що ввела таку продукцію в обіг, вважається кожен суб'єкт господарювання в ланцюгу постачання відповідної продукції, який протягом узгодженого з органом ринкового нагляду строку (терміну) не надав документацію, що дає змогу встановити найменування та місцезнаходження виробника або особи, яка поставила суб'єкту господарювання цю продукцію. Тобто в таких випадках особою, що ввела небезпечну продукцію в обіг, може вважатися також особа, яка є розповсюджувачем цієї продукції на ринку України (про це буквально зазначено в ч.3 ст.25 Закону України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції»).

Згідно зі ст.227 КК України злочин може бути скоєно лише шляхом активної дії (умисно), що, на нашу думку, потребує перегляду такої позиції. Адже введення в обіг небезпечної продукції може здійснюватися також із необережності, якщо особа або передбачала можливість настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння, проте легковажно розраховувала на їх відвернення, або не передбачала можливості настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння, хоча повинна була та могла їх передбачити. Наприклад, у випадку, коли особа внаслідок недбалості не перевірила якість виготовленої продукції та відправила її на склад, вважаючи при цьому, що продукція відповідає нормативно-технічним вимогам. У підсумку споживачу буде відправлено недоброякісну продукцію.

Щодо злочинних наслідків зауважимо: якщо внаслідок введення в обіг небезпечної продукції й наступного її використання було заподіяно шкоду здоров'ю споживача чи його смерть або завдано матеріальної шкоди у вигляді умисного чи необережного знищення чи пошкодження чужого майна, вчинене слід кваліфікувати за правилами сукупності злочинів, тобто за ст.227 КК України та як умисний чи необережний злочин проти життя чи здоров'я особи або проти власності. Очевидно, що наслідки, які виражаються в заподіянні істотної шкоди життю чи здоров'ю особи, потрібно вказувати як кваліфіковані види відповідного складу злочину.

Для підтвердження такої позиції можна скористатися аналізом кримінального законодавства зарубіжних держав, у яких передбачено кваліфіковані види відповідного злочину, а саме: істотна шкода здоров'ю споживача (Латвійська Республіка), тяжке або менш тяжке тілесне ушкодження, смерть людини (Республіка Білорусь), тяжка шкода здоров'ю або смерть людини, смерть двох або більше осіб (Російська Федерація), шкода здоров'ю людини, тяжка шкода здоров'ю людини або здоров'ю двох і більше людей, смерть людини (Грузія), тяжкі наслідки (Естонська Республіка), тяжкі захворювання або смерть людини (Республіка Молдова), шкода здоров'ю людини, шкода здоров'ю двох чи більше осіб або смерть людини, смерть двох чи більше осіб (Республіка Казахстан), менш тяжка або тяжка шкода здоров'ю потерпілого, смерть потерпілого або інші тяжкі наслідки (Азербайджанська Республіка), шкода здоров'ю людини, шкода здоров'ю двох чи більше осіб або смерть людини, смерть двох чи більше осіб (Киргизька Республіка), середньої тяжкості або тяжкі тілесні ушкодження, смерть людини, людські жертви або інші тяжкі наслідки (Республіка Узбекистан), тілесне ушкодження середньої тяжкості, тяжке тілесне ушкодження або смерть (Республіка Болгарія), менш тяжка або тяжка шкода здоров'ю споживача (Туреччина), тяжка шкода здоров'ю іншої людини або шкода здоров'ю великої кількості людей, смерть іншої людини (Федеративна Республіка Німеччина), випадки найвищої тяжкості (Іспанія), смерть людини (Нідерланди), смерть, істотна шкода організму людини, отруєння (Норвегія), хвороба або смерть людини (Аргентина).

Заслугове на увагу думка, що в кримінальних законах деяких зарубіжних держав передбачаються також інші види злочинних наслідків умисного введення в обіг на ринок небезпечної продукції. Зокрема, у ст.202 Кримінального кодексу Латвійської Республіки йдеться про «істотну шкоду майну споживача або природному середовищу».

З проведеного дослідження за такою ознакою складу злочину, як злочинні наслідки, можемо зробити висновок, що основним видом злочинних наслідків, передбачених у диспозиції норми «Умисне введення в обіг на ринку (випуск на ринок) небезпечної продукції» кримінальних законів зарубіжних держав, є заподіяння істотної шкоди життю чи здоров'ю споживача. Додатковими наслідками в окремих випадках названо істотну шкоду природному середовищу, громадській безпеці. І в більшості випадків критерієм виділення кваліфікованих видів досліджуваного складу злочину в кримінальних кодексах зарубіжних держав є ступінь загрози або небезпечності відповідного наслідку для здоров'я або життя особи та кількість потерпілих від злочину [3].

Крім того, формуючи кваліфіковані види цього злочину, потрібно мати на увазі категорії споживачів, які можуть споживати продукцію (наприклад, діти, вагітні жінки, особи похилого віку), та види травм, які можуть отримати споживачі під час споживання продукції.

Умисне введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції належить до злочинів у сфері господарської діяльності. Родовим об'єктом усіх господарських злочинів є економічна система господарства України. Безпосереднім об'єктом є нормальна діяльність та інтереси окремих галузей народного господарства України. Залежно від безпосереднього об'єкта господарські злочини поділяються на групи. Злочин, передбачений ст.227 КК України, є злочином, що посягає на відносини торгівлі та сфери побутового обслуговування населення.

Очевидно, що наслідки, яких може бути завдано аналізованим злочином, зачіпають найвищі цінності в державі, зокрема здоров'я та життя людей. Однією з найважливіших умов забезпечення прав і свобод людини, недоторканості її життя й здоров'я, власності, інших суспільних інтересів є охорона громадської безпеки в країні. Громадська безпека створює атмосферу спокою серед населення, упевненості в ефективності захисту від імовірних злочинів, у наявності відповідних гарантій, відчуття безпеки в державі, на яку можна покластися та яка заспокоює [4].

Суспільна небезпечність злочинів проти громадської безпеки полягає в тому, що вони порушують безпечні умови життєдіяльності – загальну безпеку, безпеку життя, здоров'я, власності широкого й невизначеного кола осіб та безпеку інших цінностей суспільства, створюють небезпеку настання тяжких наслідків або заподіюють такі наслідки.

Злочин, передбачений ст.227 КК України, має знайти своє місце серед злочинів проти громадської безпеки, а не в розділі VII «Злочини у сфері господарської діяльності».

Отже, ст.227 КК України «Умисне введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції» потребує подальшого вдосконалення, яке має здійснюватися з урахуванням реального ступеня суспільної небезпечності аналізованого діяння. Ця норма має бути виключеною з розділу VII «Злочини у сфері господарської діяльності» та повинна знайти своє місце серед злочинів проти громадської безпеки. Викладене дає підстави запропонувати викласти ст.227 КК України в такій редакції:

«Стаття 227. Реалізація небезпечної продукції:

1. Реалізація небезпечної продукції, якщо це спричинило середньої тяжкості чи тяжке тілесне ушкодження споживачу або загибель об'єктів тваринного чи рослинного світу, якою завдано майнової шкоди у великих розмірах, карається <...>.
2. Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене щодо продукції, призначеної для дітей, вагітних жінок, осіб похилого віку, або якщо воно спричинило смерть споживача або загибель об'єктів тваринного чи рослинного світу, якою завдано майнової шкоди в особливо великих розмірах, карається <...>.
3. Діяння, передбачене частинами першою або другою цієї статті, якщо воно спричинило смерть кількох осіб, карається <...>».

ЛІТЕРАТУРА

1. Хавронюк М.І. Право споживачів на безпечність продукції: кримінально-правове забезпечення : монографія / М.І. Хавронюк. – К. : Атіка, 2011. – 324 с.
2. Хавронюк М.І. Відповідальність за порушення права споживачів на безпечність продукції за кримінальними кодексами України та інших держав / М.І. Хавронюк // Вісник Верховного Суду України. – 2011. – № 5(129). – С. 34-44.
3. Цюра А.А. Кримінальна відповідальність за аналогічний до «випуску або реалізації недоброякісної продукції» КК України злочин у кримінальному законодавстві деяких зарубіжних держав [Електронний ресурс] / А.А. Цюра // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія «Юридична». – Режим доступу : <http://www.vuzlib.org/books/3937>.
4. Савченко А.В. Кримінальне право. Особлива частина [Електронний ресурс] / А.В. Савченко. – Режим доступу : http://www.naiu.kiev.ua/books/mnp_krum_pravo_osob/Index.html.

REFERENCES

1. Khavronyuk M.I. *Pravo spozhivachiv na bezpechnist' produkciï : kriminal'no-pravove zabezpechennya* [The right of consumers to product safety: penal provision] : monograph / M.I. Khavronyuk. – Kyiv : Atika, 2011. – 324 p.
2. Khavronyuk M.I. “Responsibility for violation of consumer rights to product safety according to the Criminal Code of Ukraine and other countries” / M.I. Khavronyuk // *Visnik Verkhovnogo sudu Ukraine*. – 2011. – № 5 (129). – P. 34-44.
3. Tsiura A. “Criminal liability for the crime similar to “the issue or sale of substandard products” of the Criminal Code of Ukraine in the criminal laws of some foreign countries” [Electronic resource] / A. Tsiura // *Visnik of Lviv national university of name of Ivan Franc : seriya yuridichna*. – Access mode : <http://www.vuzlib.org/books/3937>.
4. Savchenko A.V. *Kriminal'ne pravo. Osobliva chastina* [Criminal law. Special part] [Electronic resource] / A.V. Savchenko. – Access mode : http://www.naiu.kiev.ua/books/mnp_krum_pravo_osob/Index.html.